

Pınar KOÇYİĞİT

**TÜKETİCİ MAHKEMELERİNİN
GÖREVİ VE YARGI YETKİSİ**

onikilevha
KURUMSAL YERLEŞİM VE YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜKETİCİNİN KORUNMASI DÜŞÜNCESİ VE TÜKETİCİ UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNE GENEL BAKIŞ

I. Tüketicinin Korunması Düşüncesi	3
A. Avrupa Birliği'nde Tüketicinin Korunması Düşüncesinin Gelişim Süreci.....	3
B. Türkiye'de Tüketicinin Korunması Düşüncesinin Yasal Gelişim Süreci.....	8
1. Tüketicinin Korunmasının Anayasal Temelleri.....	8
2. Tüketicinin Korunmasının Yasal Temelleri	9
3. İkincil Mevzuatta Tüketicinin Korunması.....	11
II. Tüketici Uyuşmazlık Çözümü.....	12
A. Tüketici Hakem Heyetleri	12
1. Tüketici Hakem Heyetlerinin Kuruluşu ve Yapısı	12

2.	Tüketici Hakem Heyetlerinin Faaliyetlerinin Hukukî Niteliği	14
3.	Tüketici Hakem Heyetlerinde Uyuşmazlık Çözüm Usulüne Genel Bakış	17
B.	Tüketici Mahkemeleri.....	21
1.	İlk Derece Mahkemesi Olarak Tüketici Mahkemesi.....	22
a.	Tüketici Mahkemelerinin Kuruluşu ve Mahkemeler Teşkilatı İçindeki Yeri.....	22
b.	Tüketici Mahkemelerinde Yargılama Usulüne Genel Bakış	23
2.	İtiraz Mercii Olarak Tüketici Mahkemesi.....	29
a.	İtiraz Yolunun Hukukî Niteliği	29
b.	İtiraz Yoluna Başvuru	31
c.	İnceleme ve Tüketici Mahkemesinin Verebileceği Kararlar	32

İKİNCİ BÖLÜM

TÜKETİCİ MAHKEMELERİNİN GÖREV ALANI

I.	Görev Kriterine Göre Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanının Belirlenmesi	35
A.	TKHK'de Öngörülen Görev Kriteri.....	35
B.	Tüketici İşlemi.....	36
1.	Tanımı.....	36
2.	Tüketici İşleminin Tarafları	38
a.	Tüketici.....	38
(1)	Tanımı	38
(2)	Ticari ve Mesleki Olmayan Amaçla Hareket Etme Kriteri Altında Tüketici Sifatını Haiz Olabilecek Kişiler	41

i.	Ticari veya Mesleki Olmayan Amaçla Hareket Etme.....	41
ii.	Gerçek Kişilerin Tüketici Sıfatı.....	47
iii.	Tüzel Kişilerin Tüketici Sıfatı.....	51
(a)	Özel Hukuk Tüzel Kişileri	53
(b)	Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	55
b.	Müteşebbis	56
(1)	Tanımı.....	56
(2)	Ticari veya Mesleki Amaç Kriteri.....	58
(3)	Müteşebbis Sıfatını Haiz Olabilecek Kişiler	59
3.	Tüketici İşlemlerinin Tasnifi.....	61
a.	Tek Taraflı Hukukî İşlem Olarak Tüketici İşlemi	62
b.	Çok Taraflı Hukukî İşlem Olarak Tüketici Sözleşmeleri 64	
(1)	Tanımı ve Temel Özellikleri	64
(2)	Bazı Sözleşmelerin Tüketici İşlemi Bağlamında Değerlendirilmesi.....	66
i.	Taşıma Sözleşmesi	66
ii.	Sigorta Sözleşmesi.....	68
iii.	Satış Sözleşmesi	74
iv.	Kira Sözleşmesi.....	77
v.	Avukatlık Sözleşmesi.....	79
vi.	Kefalet Sözleşmesi.....	84
vii.	Finansal Kiralama Sözleşmesi.....	89
viii.	Eser Sözleşmesi	91
ix.	Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi.....	93
(3)	Tüketici Sözleşmelerinden Doğan Borçlar İçin Düzenlenen Kambiyo Senetlerinde Tüketici Mahkemelerinin Görevi	95
C.	Tüketiciye Yönelik Uygulamalar.....	99
1.	Tüketiciye Yönelik Uygulama Kavramı	99
2.	Culpa in Contrahendo Sorumluluğunda Tüketici Mahkemelerinin Görevi	101
3.	Tüketiciye Yönelik Uygulama ve Haksız Rekabet İlişkisinin Görevli Mahkemeye Etkisi	103

4. Rekabet Hukukunun İhlalinden Kaynaklanan Tazminat Davalarında Tüketici Mahkemelerinin Görevi...	105
D. Üreticinin Hukukî Sorumluluğuna İlişkin Davalarda Tüketici Mahkemelerinin Görevi	110
E. Geçici Hukukî Koruma, Çekişmesiz Yargı İşi ve Cebri İcrada Tüketici Mahkemelerinin Görevi.....	114
1. Geçici Hukukî Koruma Taleplerinde Tüketici Mahkemelerinin Görevi	114
a. İhtiyati Tedbir	114
b. İhtiyati Haciz.....	116
c. Delil Tespiti.....	118
d. Tüketici Hakem Heyetlerinin Faaliyet Alanına Giren Hallerde Geçici Hukukî Koruma Talebiyle Tüketici Mahkemelerine Başvurulması	119
2. Çekişmesiz Yargı İşlerinde Tüketici Mahkemelerinin Görevi.....	120
3. Cebri İcrada Tüketici Mahkemelerinin Görevi.....	123
F. Topluluk Davalarında Tüketici Mahkemelerinin Görevi.....	124
II. Tüketici Mahkemesinin Görev Alanının Sınırlandırılmasına Duyulan İhtiyaç.....	128
A. Görev Tanımına Getirilen Eleştiriler ve Değerlendirilmesi	128
B. Amaca Uygun Sınırlandırma (Teleolojik Redüksiyon) Denemesi.....	131
III. Tüketici Mahkemelerinin Görevsizliği	135
A. Görevin Kamu Düzenini İlgilendirmesi ve Sonuçları.....	135
B. Tüketici Mahkemelerinin Görevli Olup Olmadığının İncelenmesi	137
C. Görevsizlik Kararı ve Görevsizlik Kararına Karşı Konulması ..	139
D. Gönderme Prosedürü.....	139
E. Olumsuz Görev Uyuşmazlığı ve Olumsuz Görev Uyuşmazlığının Çözümü	143

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜKETİCİ MAHKEMELERİNDE
UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNÜN KANUNEN
SINIRLANDIRILMASI VE İRADİ OLARAK
ORTADAN KALDIRILMASI: TÜKETİCİ
MAHKEMELERİNİN YARGI YETKİSİ
YOKLUĞU

- I. Tüketici Mahkemelerinde Uyuşmazlık Çözümünün Tüketici Hakem Heyetleri Lehine Kanunen Sınırlandırılması..... 147
- A. Tüketici Hakem Heyetleri ile Tüketici Mahkemesi Arasındaki İlişkinin Nitelendirilmesi..... 147
- B. Tüketici Hakem Heyetlerinin Faaliyet Alanı..... 150
1. Genel Olarak..... 150
2. Parasal Sınırın Belirlenmesinde Özellik Arz Eden Durumlar..... 151
- a. Alacağın Bir Kısmının İleri Sürülmesi (Kısmî Alacak Talebi)..... 151
- (1) Genel olarak..... 151
- (2) Parasal Sınırı Aşan Kısmıdan Feragat Edilmesi..... 153
- b. Dava Yığılması Halinde Parasal Sınırın Hesaplanması. 154
- c. Yabancı Para Alacakları..... 159
- C. Tüketici Hakem Heyetlerinin Faaliyet Alanı Bakımından Tereddütlü Haller161
1. İtirazın İptali Davası161
2. Değeri Para ile Değerlendirilemeyen Talepler..... 165
3. Manevi Tazminat Talebi..... 167
4. Belirsiz Alacak Davası 169
- D. Tüketici Hakem Heyetinin Faaliyet Alanına Giren Bir Talebin Tüketici Mahkemesinde Dava Edilmiş Olması..... 173
1. Talebin Tüketici Hakem Heyetinin Faaliyet Alanına Dahil Olup Olmadığının İncelemesi 173

2. Karar ve Karara Karşı Konulması.....	175
3. Gönderme Prosedürünün Uygulanıp Uygulanmayacağı Meselesi.....	176
II. Tüketici Mahkemelerinin Uyuşmazlık Çözüm Yetkisinin İradi Olarak Ortadan Kaldırılması	176
A. Tüketici Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği.....	176
1. Tahkime Elverişlilik Kavramı	177
2. Tüketici Uyuşmazlıkları Bakımından Değerlendirme	179
B. Tüketici Uyuşmazlığını Konu Edinen Tahkim Sözleşmesinin Geçerliliği.....	183
1. Tahkim Sözleşmesinin Uyuşmazlık Doğmadan Önce Akdedilmesi.....	183
2. Tahkim Sözleşmesinin Uyuşmazlık Doğduktan Sonra Akdedilmesi.....	190
C. Sigorta Uyuşmazlıkları Bakımından Özel Tahkim Uygulaması: Sigortacılık Tahkimi.....	191
D. Davanın Geçerli Bir Tahkim Sözleşmesine Rağmen Tüketici Mahkemesinde Açılmış Olması.....	196
1. Tahkim İtirazı	196
2. İnceleme.....	197
3. Karar ve Karara Karşı Konulması.....	200
SONUÇ	203
KAYNAKÇA	211